

Teoria *in-house* consacrată de hotărârea Teckal și efectele sale în evoluția jurisprudenței europene

The *in-house* theory enshrined in the Teckal judgment and its effects in the evolution of European jurisprudence

Camelia Mihăilă¹

Rezumat: După 20 de ani, efectele hotărârii Teckal încă se regăsesc în multe dintre hotărârile Curții Europene de Justiție în domeniul achizițiilor publice și, mai ales, atunci când discutăm despre conceptul *in-house*. Apariția excepției *in-house* de la regulile comunitare transformată mai apoi într-o adevărată practică europeană materializată în elaborate contracte *in-house*, a condus la o evoluție interesantă în domeniul achizițiilor publice, mai ales în rândul țărilor care au ales să utilizeze acest nou concept pentru a îmbunătăți calitatea serviciilor publice agasate birocratic. Controversat și disputat, acest concept a fost subiectul multor dezbateri doctrinare ale sistemelor de drept care s-au confruntat cu aplicarea acestei excepții în dreptul lor intern. Un concept puțin utilizat în dreptul românesc care, însă, merită atenția cuvenită.

Cuvinte-cheie: cauza Teckal; excepția *in-house*; achiziții publice; jurisprudență comunitară.

Abstract: After 20 years, the effects of the Teckal judgment can still be found in many of the rulings of the European Court of Justice, but especially when we discuss the concept *in-house*. The emergence of the exception *in-house* to Community rules, which later became a true European practice embodied in *in-house* contracts, has led to an interesting development in the field of public procurement, especially among countries that have chosen to use this new concept to improve the quality of bureaucratically annoyed public services. Controversial and disputed, this concept has been the subject of many doctrinal debates of legal systems that have faced the application of this exception in their national law. A concept little used in Romanian law, which, however, deserves due attention.

Keywords: case Teckal; exception *in-house*; public procurement; Community jurisprudence.

¹ Doctorand, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, email: camihaila@gmail.com.

Considerații introductive

Conceptul de serviciu *in-house* a fost folosit pentru prima dată de Comisia Europeană într-o comunicare din 11 martie 1998 (Comunicatul Comisiei nr. IP/98/233, 11 martie 1998).

Acest concept a fost ulterior clarificat de jurisprudența comunitară, mai exact din jurisprudența Teckal (cauza C-107/98 din 18 noiembrie 1999, cauza C-324/07 din 13 noiembrie 2008 etc.). În această cauză, CJUE a statuat că se poate deroga de la prevederile Directivei 92/50/EEC aplicabile în cauză, pentru acele contracte încheiate între o autoritate publică și o altă persoană juridică, în ipoteza în care colectivitatea locală exercită asupra persoanei în cauză un control analog celui pe care îl exercită asupra propriilor servicii, și unde această persoană își desfășoară activitatea sa esențială cu autoritățile care o controlează.

Ca urmare a unei interpretări îndelungate a acestor criterii riguroase pe care le regăsim în jurisprudența Curții, serviciile încredințate de o colectivitate unei structuri intercomunale au fost considerate de jurisprudența europeană ca fiind conforme cu legislația din domeniul achizițiilor publice.

Într-o altă cauză asemănătoare Teckal care se circumscrie jurisprudenței care a reglementat noțiunea *in-house* – hotărârea Coditel, Curtea a arătat că nici măcar o participare foarte mică a autorității locale nu este incompatibilă cu un control analog, care poate fi exercitat în mod colectiv. Într-o manieră mai generală se poate constata că domeniul de aplicare al excepției *in-house* îl acoperă în mare măsură și pe cel al achizițiilor publice, întrucât intervine numai atunci când un contract prezintă caracteristicile unei achiziții publice, care însă eludează legislația achizițiilor publice din cauza faptului că apare ca un contract pentru servicii integrate. Sunt excluse contractele de servicii încheiate cu titularii de drepturi exclusive, acorduri-cadru, precum și contractele pentru servicii financiare referitoare la emiterea, cumpărarea, vânzarea și transferul de valori mobiliare sau alte instrumente financiare și operațiuni de furnizare de bani sau capital autorităților contractante.²

Excepția *in-house* reprezintă consecința logică a principiului fundamental potrivit căreia două servicii aflate în cadrul aceleiași puteri de judecare au libertatea de a comanda. Prin urmare, administrațiile și alte autorități contractante pot colabora pe plan intern, îndeplinind reciproc serviciile necesare, fără a fi obligate să externalizeze anumite sarcini ori chiar să verifice, prin punerea în aplicare a unei proceduri de publicitate și concurență, dacă operatorii externi sunt sau nu în măsură să le efectueze în condiții „mai avantajoase din punct de vedere economic”. Această libertate este similară atunci când autoritățile contractante folosesc organisme care sunt distincte de ele din punct de vedere juridic, dar care

² Marchés publics (dispositions antérieures au 1er avril 2016), Etude: Le champ d'application du Code des marchés publics, în: <https://lamyline-lamy-fr.ezscd.univ-lyon3.fr/Content/Document.aspx?idd=DT0002576489&version=20170730&DATA=t2xYAVJ7rLrnmIABJzwNyn>, [Online], consultat în 30.04.2020.

au relații atât de strânse cu ele astfel încât se poate considera în mod legitim să rămână *in-house*.

În acest sens, Curtea de Justiție a definit în hotărârea Teckal condițiile care trebuie îndeplinite, astfel încât o organizație B să poată fi considerată ca fiind într-o relație internă (*in-house*) cu o autoritate contractantă A: A trebuie să exercite asupra lui B un control similar (analog) cu cel pe care îl exercită asupra propriilor sale departamente, adică având o influență decisivă asupra tuturor deciziilor sale esențiale, iar B trebuie să își desfășoare aproape toată activitatea, subordonându-se lui A. De la hotărârea Teckal, Curtea și-a aprofundat jurisprudența făcând trei clarificări importante.

În primul rând, Curtea a constatat că excepția *in-house* se aplică atât contractelor de concesiune de servicii cât și celor de achiziții publice. Atunci când un operator își asumă responsabilitatea și riscul de a opera unul sau mai multe servicii la cererea unei autorități contractante A, atunci acesta se află într-o relație *in-house* cu autoritatea contractantă, aceasta exercitând de asemenea controlul cerut de Teckal. Un astfel de operator nu și-ar putea oferi serviciile altor autorități contractante, exceptând cu titlu accesoriu, fără a deveni, nu numai pentru acestea, cât și pentru A însuși, un operator competitiv ca oricare altul, care ar putea fi contractat numai în conformitate cu procedurile de publicitate și concurență corespunzătoare.

În al doilea rând, Curtea a acordat o atenție deosebită ipotezei în care operatorul este o societate comercială. Logica dezvoltării unui astfel de operator raportat la legislația care reglementează societățile comerciale a determinat Curtea să presupună că nu pot fi îndeplinite condițiile pentru o relație *in-house* cu o autoritate contractantă, chiar dacă autoritatea contractantă este acționarul principal al operatorului, atunci când are și acționari privați. Astfel, excepția *in-house* nu poate fi aplicată dacă operatorul este o companie cu economie mixtă. De asemenea, capitalul societății, deși este deținut în întregime de autoritățile publice, nu este destinat, în temeiul statutului societății, să fie deschis investitorilor privați sau, în cazul în care capitalul societății pare să fie deținut în întregime de autoritatea contractantă la momentul semnării contractului, este, la scurt timp după aceea, deschis investitorilor privați. Pe de altă parte, excepția se aplică unei societăți publice, cu condiția să fie respectate, de asemenea, cele două condiții prevăzute de hotărârea Teckal.

În sfârșit, în al treilea rând, Curtea a considerat că relațiile *in-house* ar putea fi înțelese ca fiind acele relații între un operator și mai multe autorități contractante, cum ar fi o relație între o companie și mai multe autorități publice care dețin integral capitalul său. Într-un astfel de caz, pentru a evalua dacă sunt îndeplinite condițiile *in-house*, trebuie verificat, pe lângă respectarea criteriului de control, dacă compania își dedică aproape toată activitatea sa comenzilor plasate prin adunările acționarilor.³

³ A. Ménéménis, *La notion de contrat in house*, în *Droit Administratif* n° 7, Juillet 2007, comm. 101.

Cauza Teckal

În cauza C-107/98, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a judecat o cerere preliminară în care părțile Teckal SRL, pe de o parte și Commune di Viano, Azienda Gas-Acqua Consorziale (AGAC) din comuna Reggio Emilia pe de altă parte, au solicitat interpretarea art. 6 din Directiva 92/50/EEC din 18 iunie 1992 referitoare la coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de servicii publice.

AGAC era specializat în exploatarea și întreținerea instalațiilor de încălzire a clădirilor municipale în cauză, inclusiv reparații și efectuarea de îmbunătățiri necesare, precum și furnizarea de combustibil. Conform articolului 2 din decizia în cauză, la expirarea perioadei inițiale de un an, AGAC se angaja să continue furnizarea serviciului pentru o perioadă suplimentară de trei ani, la cererea municipalității din Viano, cu posibilitatea unei extinderi ulterioare.

Teckal SRL, pe de altă parte, era o companie privată care opera în domeniul serviciilor de încălzire, furnizând ulei de încălzire persoanelor fizice și organismelor publice, precum și servicii de instalații de încălzire pe bază de petrol și gaze.

Prin decizia nr. 18 din 24 mai 1997 a consiliului municipal din comuna Viano, consorțiului AGAC i-a fost conferită gestionarea serviciului de încălzire pentru o serie de clădiri municipale, fără să fi fost precedată de nicio invitație de ofertă.

Teckal a inițiat o procedură în fața Tribunalului Administrativ Regional, în care a susținut că municipalitatea din Viano ar fi trebuit să urmeze procedurile de licitație pentru contractele publice cerute de legislația comunitară.

În acest context, instanța națională italiană nu a știut dacă sunt aplicabile prevederile Directivei 92/50 ori cele ale Directivei 93/36, ținând cont și de dubla natură a obiectivelor consorțiului AGAC care constau, în primul rând, în furnizarea unei varietăți de servicii și, în al doilea rând, în furnizarea de combustibil. În acest context, Tribunalul Administrativ Regional a solicitat Curții Europene interpretarea dispozițiilor art.6 din Directiva 92/50 raportat la situația cauzei Teckal.

Articolul 6 din Directiva 92/50 prevedea că „prezenta directivă nu se aplică contractelor de servicii publice atribuite unei entități care este ea însăși o autoritate contractantă în sensul articolului 1 litera b), pe baza unui drept exclusiv de care beneficiază în temeiul unei legi, reglementări sau dispoziții administrative compatibile cu tratatul.” În sensul art.1 litera b) din Directiva 92/50, „*autoritățile contractante* sunt statul, autoritățile regionale sau locale, organismele guvernate de dreptul public, asociațiile formate din una sau mai multe dintre aceste autorități sau organisme guvernate de dreptul public.” În sensul art.1 litera a) din aceeași directivă, contractele de servicii publice reprezintă acele „contracte oneroase încheiate în scris între un furnizor de servicii și o autoritate contractantă.”

Pe de altă parte, Directiva 93/36/CEE din 14 iunie 1993 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor publice de furnizare prevede la art.1 litera b) că „*autoritățile contractante* sunt autoritățile de stat, regionale sau locale, organismele guvernate de dreptul public, asociații formate din una sau mai multe dintre aceste autorități sau organisme guvernate de dreptul public.” Articolul 1 litera a) din aceeași Directivă 93/36, prevede termenul de „contract public de

furnizare” pentru a defini acele „contracte oneroase încheiate în scris care implică cumpărarea, concesiunea, închirierea, tranzacționarea în rate, cu sau fără opțiune de cumpărare, de produse între un furnizor (o persoană fizică sau juridică) și una dintre autoritățile contractante definite la litera (b). Livrarea acestor produse poate include în plus operații de amplasare și instalare.”

Pentru a interpreta dreptul comunitar, Curtea a considerat că este necesară interpretarea dispozițiilor Directivei 93/36 și nu a dispozițiilor art.6 din Directiva 92/50, așa cum a solicitat instanța națională italiană. În analiza cauzei, Curtea a ținut cont de dispozițiile art. 2 din Directiva 92/50 care statuau că, atunci când un contract public se referă atât la produse în sensul Directivei 93/36, cât și la servicii în sensul Directivei 92/50, atunci acesta va intra în sfera de aplicare a Directivei 93/36 dacă valoarea produselor reglementate de contract o depășește pe cea a serviciilor.

Așadar, pentru a stabili dacă încredințarea de către o autoritate locală a furnizării de produse unui consorțiu cu care este asociată, impune o procedură de licitație prevăzută de Directiva 93/36, Curtea a considerat că este necesar să se analizeze dacă atribuirea unei astfel de sarcini constituie un contract de furnizare publică. Directiva 93/36 nu conține nici o prevedere comparabilă cu art.6 din Directiva 92/50, care ar exclude din domeniul său de aplicare contractele publice atribuite, în anumite condiții, autorităților contractante.

În speță, municipalitatea din Viano este o autoritate contractantă în sensul art.1 litera b) din Directiva 93/36. Ceea ce trebuia stabilit în cauză era dacă relația dintre autoritatea contractantă și AGAC îndeplinesc și condițiile dispuse de prevederile Directivei 93/36 pentru un contract public de furnizare: dacă este un contract oneros, încheiat în scris și a cărui obiect reprezintă achiziționarea de produse. În speță, AGAC furniza municipalității din Viano produse, și anume combustibil, în schimbul plății unui preț.

Un alt aspect pe care Curtea a trebuit să-l determine în speță a fost dacă a existat un acord între două persoane separate. În conformitate cu articolul 1 litera a) din Directiva 93/36, era suficient dacă contractul a fost încheiat între o autoritate locală și o persoană distinctă din punct de vedere juridic de respectiva autoritate. Autoritatea locală trebuia să exercite asupra persoanei în cauză un control similar cu cel pe care îl exercită asupra propriilor sale departamente și, în același timp, persoana respectivă desfășoară partea esențială a activităților cu autoritățile locale de control.

În concluzie, „Directiva 93/36 era aplicabilă în cazul în care o autoritate contractantă, precum o autoritate locală, intenționa să încheie în scris, cu o entitate care este formal distinctă și independentă de aceasta în ceea ce privește luarea deciziilor, un contract oneros pentru furnizarea de produse, indiferent dacă entitatea era sau nu o autoritate contractantă.”

În cauza Teckal, Curtea a decis că: „Directiva 93/36/CEE a Consiliului din 14 iunie 1993 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor publice de furnizare este aplicabilă în cazul în care o autoritate contractantă, cum ar fi o autoritate locală, intenționează să încheie în scris, cu o entitate care este formal

distinctă și independentă de aceasta în ceea ce privește luarea deciziilor, un contract oneros pentru furnizarea de produse, indiferent dacă entitatea este sau nu o autoritate contractantă.”

Evoluția excepției *in-house* în jurisprudența Curții

Conceptul de contract *in-house* consacrat în hotărârea Teckal, a apărut de fapt, pentru prima dată, în concluziile avocatului general Antonio La Pergola, într-un caz referitor la două municipalități olandeze care au decis să înființeze o societate pe acțiuni căreia să îi încredințeze misiuni referitoare la drumurile urbane și la eliminarea deșeurilor (cauza C-360/96, 10 nov 1998, Gemeente Arnhem și Gemeente Rheden c/BFI holding, CJUE). Acesta a considerat că legătura dintre cele două municipalități și această societate își avea „originea în nevoia de a contopi serviciile municipale responsabile de colectarea și tratarea gunoiului pentru a putea satisface cerințele care, datorită suprasolicitării și obligativității de a menține o anumită calitate a serviciilor, nu mai puteau fi satisfăcute în mod rezonabil de structurile preexistente ale celor două municipalități”. Avocatul general Antonio La Pergola a afirmat că „ne confruntăm cu o formă de delegare interorganică care nu depășește sfera administrativă a municipalităților, care prin conferirea către ARA a activităților în cauză, acestea nu au intenționat în niciun fel să privatizeze funcții pe care le-au deținut anterior în acest sector. Pe scurt, relația dintre municipalități și ARA nu poate fi considerată o piață în sensul directivei”.

Avocatul general Philippe Leger și-a exprimat părerea în concluziile din cauza C-94/99, „ARGE”, în care a susținut că „principiul în cauză (Teckal) se bazează pe criteriul autonomiei operatorului. O entitate nu este neapărat lipsită de libertatea de acțiune pur și simplu pentru că deciziile care o privesc sunt luate de comunitatea care o deține, în cazul în care poate exercita în continuare o parte semnificativă a activității sale economice cu alți operatori. Pe de altă parte, aceasta trebuie considerată ca fiind total legată de autoritatea sa de supraveghere atunci când relația organică care o unește este aproape în întregime exclusivă, în beneficiul acesteia din urmă, a serviciilor publice, dar și să le aibă în vedere în principal pentru propriul său beneficiu”.

Într-o altă hotărâre (cauza C-340/04, 11 mai 2006, Carbotermo și Consorzio Alisei, CJUE), Curtea a recunoscut că situația *in-house* ar putea fi stabilită în cazul în care mai multe comunități locale dețin o societate și că aceasta își exercită cea mai mare parte a activității, nu neapărat cu una ori alta dintre aceste comunități locale, ci cu aceste comunități în ansamblu.

Această evoluție a fost confirmată în Hotărârea din 19 aprilie 2007 din cauza C-295/05 Asemfo care recunoaște caracterul *in-house* la relația întreținută de mai multe entități publice, inclusiv statul spaniol care deținea 99% din capitalul organizației direct sau indirect de la o companie de stat numită Tragso (Transformación Agrosia SA).⁴

⁴ C. Devez, *Des progrès méritoires mais encore insuffisants dans la définition des prestations intégrées ou du «in-house»*, în „La Semaine Juridique Administrations et Collectivités territoriales n° 24, 8 Juin 2009, 2145”.

În jurisprudența ulterioară hotărârii Teckal, Curtea a precizat că acest concept de *in-house* sau „serviciu intern” se aplică de asemenea și unei cooperări public-public, statuând că aceste criterii Teckal pot fi îndeplinite în comun de mai multe autorități contractante, cum este exemplul a două consilii municipale care furnizează servicii de transport pe teritoriul lor prin compania de transporturi pe care o dețin în comun și o controlează integral.⁵

În cauza Coditel⁶, Curtea admite existența controlului menționat, chiar dacă municipalitatea, care și-a încredințat gestionarea rețelei sale de televiziune prin cablu unei societăți cooperatiste compuse exclusiv din persoane publice, nu a exercitat asupra acesteia un control analog celui exercitat asupra propriilor departamente, în special pentru că nu avea decât un singur reprezentant la adunarea generală a societății cooperatiste. Prin urmare, este o abordare funcțională a legăturii care determină relația *in-house* și nu o concepție organică a acestei legături. Prezența unui acționar privat care urmărește alte scopuri decât cele ale unei autorități publice în cadrul unei societăți cu economie mixtă, împiedică orice recunoaștere a condiției unui control analog (hotărârea Stadt Halle).⁷

În cauza Sea SRL Curtea a făcut precizări cu privire la controlul analog exercitat de colectivitățile acționare asupra societății în cauză, precizând că instanța națională trebuie să verifice dacă „activitatea societății menționate este limitată la teritoriul colectivităților respective și este exercitată în cea mai mare parte în beneficiul acestora și dacă prin intermediul organelor statutare compuse din reprezentanți ai colectivităților menționate, acestea exercită o influență determinantă atât asupra obiectivelor strategice, cât și asupra deciziilor importante ale societății respective.”⁸

În hotărârea “Stadt Halle” referitoare la o societate locală germană de economie mixtă, Curtea a restricționat domeniul de aplicare al contractelor *in-house*, pentru cazul în care există o participare privată la capitalul unei societăți în care o autoritate este acționară, aceasta din urmă nu poate exercita un control similar cu cel pe care îl exercită asupra propriilor servicii. În hotărârea “Parking Brixen”

⁵ Extras din Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SEC (2011) 1169 din 4 octombrie 2011, cu privire la aplicația legislației UE privind achizițiile publice la relațiile dintre autoritățile contractante („cooperare public-public”), [Online], consultat în 30.04.2020.

⁶ A se vedea hotărârea completă la: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?oqp=&for=&mat=or&lgrc=fr&jge=&td=%3BALL&jur=C%2CT%2CF&num=324%252F07&page=1&dates=&pcs=Oor&lg=&pro=&nat=or&cit=none%252CC%252CCJ%252CR%252C2008E%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252Ctrue%252Cfalse%252Cfalse&language=ro&avg=&cid=5987587>, [Online], consultat în 30.04.2020..

⁷ *Ibidem*.

⁸ A se vedea hotărârea completă la: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?oqp=&for=&mat=or&lgrc=fr&jge=&td=%3BALL&jur=C%2CT%2CF&num=C-573%252F07&page=1&dates=&pcs=Oor&lg=&pro=&nat=or&cit=none%252CC%252CCJ%252CR%252C2008E%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252Ctrue%252Cfalse%252Cfalse&language=ro&avg=&cid=5987717>, [Online], consultat în 30.04.2020.

(cauza C-458/03, 13 oct. 2005, Parking Brixen GmbH v/Gemeinde Brixen și Stadtwerke Brixen AG) Curtea chiar renunță la aplicarea teoriei contractului *in-house* în cazul în care se atribuie un contract de concesiune a unei parcuri publice unei societăți al cărei capital nu va mai fi exclusiv public pe termen scurt. Severitatea judecătoarei comunitare a fost confirmată de hotărârea „ANAV” (cauza C-410/04, ANAV, 6 aprilie 2006). Așadar, în ultimele trei hotărâri citate (Stadt Halle, Parking Brixen și ANAV), fosta Curte de Justiție a Comunităților Europene nu reține excepția *in-house* în prezența unui acționar privat, aceasta fiind o posibilitate care este exclusă din punct de vedere legal pentru societățile publice locale deoarece autoritățile teritoriale și grupările lor trebuie să dețină întregul capital. Discutăm astfel de un *in-house* restricționat, adaptat.⁹

Cu toate acestea, jurisprudența recentă (cauza C-371/05, 17 iulie 2008, Comisia CE c. Republica Italiană) pune la îndoială stabilitatea criteriului controlului analog. În cauza Comisia CE c. Republica Italiană, Curtea pare să fie mai puțin riguroasă și a considerat că posibilitatea persoanelor private de a participa la capitalul unei societăți nu a fost suficientă pentru a concluziona că nu a fost îndeplinită condiția referitoare la controlul autorității. În cauză, Curtea a decis că la încheierea contractului, această participare la capitalul unui organism privat nu a fost eficientă. La punctul 26 din această hotărâre, Curtea a notat că municipalitatea (autoritatea contractantă) avea puterea de a influența, într-o manieră decisivă, toate obiectivele strategice, precum și discuțiile importante ale operatorului ASI Spa prin numirea membrilor organelor de conducere, precum și a unui funcționar municipal responsabil de monitorizarea acțiunilor sale. La momentul pronunțării cauzei, municipalitatea, direct sau prin două organisme de drept privat, deținea întregul capital. Prin urmare, Curtea a concluzionat în această cauză că a fost îndeplinită condiția referitoare la un control analog atunci când contractul a fost atribuit operatorului ASI Spa.¹⁰

Concluzii

Așadar, un contract public atribuit de o autoritate contractantă unei persoane juridice intră în sfera de aplicare a directivelor numai atunci când sunt îndeplinite următoarele condiții:

- „Autoritatea contractantă exercită asupra persoanei juridice un control analog cu cel pe care îl exercită asupra propriilor sale departamente;
- Mai mult de 80% din activitățile acestei persoane juridice controlate sunt desfășurate în cadrul executării sarcinilor care îi sunt încredințate de autoritatea contractantă care o controlează, ori de alte persoane juridice pe care le controlează;

⁹ L.nN RAPP, P. Terneyre, C. Emlek, *Réglementation et régulation publiques. Aides publiques. Contrats de la commande publique. Propriété publique. Contentieux publics*, în <https://lamyline-lamy-fr.ezscd.univ-lyon3.fr/Content/Document.aspx?idd=DT0000156448&version=20130503&DATA=t2xYAVJ7rLrnmIABJzwNyn>, [Online], consultat în 30.04.2020.

¹⁰ *Ibidem*.

- Persoana juridică controlată nu implică participarea directă a capitalului privat, cu excepția formelor de participare a capitalului privat fără capacitatea de control sau blocare cerută de dispozițiile legislative naționale, în conformitate cu tratatele, care nu permit exercitarea unei influențe decisive asupra persoanei controlate”.¹¹

După cum am văzut, excepția *in-house* a cunoscut o evoluție reală și, în multe privințe, legiutorul comunitar a recunoscut ceea ce a fost refuzat de jurisprudență. Acest lucru poate fi văzut ca un progres, însă cu păstrarea vigilenței. Dacă practicile condamnate anterior și acum acceptate, fuseseră considerate drept adevărate abuzuri de drept, atunci noile practici care vor fi construite din noile reguli vor trebui să evite o astfel de capcană.¹²

Așadar, dacă excepția *in-house* a fost mai intens dezbătută în unele doctrine europene, față de altele mai tăcute în acest sens, este incontestabil faptul că, la nivel european, hotărârea Teckal a creat un precedent care a stârnit discuții, a evidențiat probleme, apoi soluții, pentru ca după 20 de ani să creeze o jurisprudență europeană bogată care a construit un adevărat sistem de reglementare al achizițiilor publice din perspectiva teoriei *in-house*.

¹¹ Contrats et Marchés publics n° 11, Novembre 2014, comm. 321, Commentaire par B. Roman-Séquence.

¹² J.F. Sestier, *Le «in-house» après l'arrêt Marsannay-la-Côte et les nouvelles directives communautaires*, în Revue Le Lamy Collectivités territoriales, N° 98, 1er février 2014.

